

Davor Hrvoj razgovara s Paulom Motianom
povodom objavljivanja albuma "On Broadway, Vol. 4"

Skladam dok sviram bubnjeve

Svestrani, nekonvencionalni bubnjar i skladatelj Paul Motian je tijekom karijere ostvario suradnje s najznačajnijim jazz glazbenicima poput Georgea Russella, Stana Getza, Gila Evansa, Sonnyja Rollinsa, Johna Coltranea, Coleman Hawkinsa, Pharoaha Sandersa i drugima. Svjetsku promociju i priznanje ostvario je svirajući u triju legendarnog klavirista Billa Evansa. Krajem šezdesetih započeo je dugogodišnju i plodnu suradnju s Keithom Jarrettom. Prve samostalne ploče objavio je za tvrtku ECM. U potrazi za novim zvukom utemeljio je kvintet u kojem su svirali gitarist Bill Frisell, basist Ed Schuller i saksofonisti Joe Lovano i Billy Drewes. Sastav je uskoro postao trio s Lovanom i Frisellom. Usporedo s tim trijom vodi uspješni Electric Bebop Band. U drugoj polovici devedesetih Motian redovito snima za njemačku tvrtku Winter & Winter u kojoj je pronašao suradnika istih pogleda na umjetnost.

Zašto ste se nakon petnaest godina albumom "On Broadway, Vol. 4" vratili istoj temi, broadwayskim pjesma?

Bila je to zamisao tvrtke Winter & Winter koja mi se svidjela jer volim te pjesme. Mnogo sam ih puta svirao. Sjajne su te Broadwayske pjesme Georgea Gershwina, Jeromea Kerna, Irvinga Berlina i ostalih skladatelja. No, želio sam ih prikazati na drukčiji način. Zato Rebecca Martin pjeva u nekim izvedbama. Drukčiji je sastav nego na prvom, drugom i trećem albumu.

Zašto ste tom prigodom željeli neke izvedbe staviti u vokalni kontekst i zašto ste odabrali upravo nju?

Dodavanjem vokala dobio sam na različitosti. Slušajući njezine CD-ove dopao mi se njezin glas. Stvaran je, jednostavan, čist. No, ona ne pjeva u svim izvedbama. Neke sam izvedbe ostvario s klaviristom Masabumijem Kikuchijem.

Kako vas Broadwayske skladbe nadahnjuju?

Na neki način te su Broadwayske pjesme jako dobro napisane. Odrastao sam s njima. Mnoge od njih svirao sam s Billom Evansom. Volim ih, ali to nisu jedine skladbe koje me nadahnjuju. Volim otvorenu glazbu. Volim skladbe koje sam skladao, koje sviram na slobodan način. To je jedan od razloga zašto obožavam Masabumija Kikuchija. Nevjerojatan je, sjajan klavirist.

Njegovu mumljanje u izvedbama nije samo odraz posvećenosti glazbi, već donosi i karakter japanske tradicije.

Kako to djeluje na vas?

Kad sam prvi put svirao s njim to me pomalo uznemirivalo, ali sada toliko volim njegovo sviranje klavira da slušam samo to. Može mumljati koliko želi, fućka mi se za to. On to radi zato što je tijekom svirke potpuno obuzet njome. To svatko može osjetiti. Njegove su oči zatvorene, a glava spuštena. Duboko je u glazbi. Toliko se trudi izraziti osjećaje i dobro svirati da njegovo mumljanje jednostavno izlazi iz njega. Kad imam nastup sa svojom skupinom, želim li u njoj imati klavirista uvijek ću pozvati njega.

Slušajući vašu izvedbu često svirane skladbe "Tea for Two" stječe se dojam da vas nadahnjuje na skladanje tijekom svirke.

U kojoj mjeri, kao jazz glazbenik,

u takvoj situaciji možete biti skladatelj trenutka?

To je povezano s onime što sviram i kako sviram. Skladam dok sviram bubnjeve. Nemam unaprijed pripremljenu zamisao u glavi. Tijekom sviranja referiram se na zvukove koje čujem i improviziram na njih skladajući u tom trenutku. Nikad nemam probe prije snimanja. Uđemo u studio i sviramo, a u većini slučajeva za ploču odabiremo prvu izvedbu. Ne volim više puta ponavljati istu skladbu. Druga izvedba nije stvarna.

Zašto ste, što je neuobičajeno, na album uvrstili dvije izvedbe skladbe "Never Let Me Go", iako potpuno različite, jednu mračniju, a drugu svjetliju i veseliju?

To je sjajno. Radostan sam što to čuješ. Kad smo ih snimali svidio mi se način na koji su zvučale. Jako volim tu ploču. Zvuk je jako, jako dobar, kao i ravnoteža glazbala, odabir glazbe.

Što vam znači suradnja s producentom Stefanom Winterom koji je posvećen umjetničkoj formi i kreativnom pristupu?

On je prvi koji mi je omogućio da objavim vlastiti album "Monk in Motian". Njegova je zamisao bila da glazbu Theloniousa Monka sviramo bez klavirista. Nakon što smo snimili taj album ostali smo u dobrim odnosima i zajedno ostvarili mnogo ploča. Ponekad su to bile njegove, a ponekad moje zamisli.

Kakvo iskustvo donosite iz suradnje s Monkom?

Imao sam sreću što mi se pružila ta prilika. Jednom sam otišao u Greenwich Village jer sam želio slušati njegov sastav. Bubnjar Arthur Taylor koji je trebao svirati s njim nije se pojavio. Promotor koncerta je rekao: "Paule, ako odjuriš doma po bubnjeve možeš svirati s Theloniousom Monkom!" Bilo je to 1956. ili 1957. godine. U sastavu su svirali Lou Donaldson i Donald Byrd. Nakon nastupa Monk mi je dao deset dolara. Bio sam neizmjereno sretan. Drugi put sam s njim svirao 1960. godine u Bostonu, tjedan dana u klubu Storyville koji je vodio George Wein. U Monkovu su sastavu tada svirali Charlie Rouse i kontrabasist Scott LaFaro. Monk je bio nevjerojatan. Bio je jako dobar. Mnogo sam naučio svirajući s njim, ali i svirajući njegovu glazbu. Kad sam prvi put svirao s njim bio sam prestrašen jer tada nisam toliko poznavao njegovu glazbu. Nisam bio siguran u sebe. Želio sam dati najbolje od sebe. Mislim da sam mu se svidio. Bila je to dobra suradnja.

Zašto više ne svirate u Europi?

Više ne putujem. Tako sam umoran od tolikih turneja. To je preteško. Ali sada sam stalno kod kuće i skladam, tako da sam napisao mnogo novih skladbi, a ukazala mi se mogućnost da ih snimim zbog čega sam sretan. Osim toga, na turnejama sam uvijek morao svirati različite bubnjeve, u raznim ugođajima, različitim klubovima u kojima je uvijek drukčiji zvuk, na festivalima pred tisućama ljudi i zvuk nije primjeren. Volim intimniji ugođaj kakav imamo u malim jazz klubovima. Sada često sviram u New Yorku i to na vlastitim bubnjevima, vlastitim činelama. U tim je klubovima prisnan ugođaj i dobar zvuk.

U kojim klubovima najviše volite svirati?

Obožavam Village Vanguard. Sviram li u nekom drugom klubu, a izdavačka tvrtka tu snimku želi objaviti, dva puta ću o tome razmisliti prije nego što pristanem. Sviram i u Jazz Standardu koji je zgodan, Birdlandu koji je ponovno lijep, u Blue Noteu. Prvi sam put u Vanguardu

nastupio 1957. s Leeom Konitzom. Dakle, već pedeset godina sviram tamo. Obožavam taj klub. Predivan je. Zvuk je u Vanguardu doista sjajan. Godine 1961. tamo sam snimio albume s Billom Evansom i Scottom LaFarom.

U čemu je bila tajna uspješnosti tog trija?

Nedugo mi je pod ruke došla piratska ploča Trija snimljena 1960. godine na nastupu u Birdlandu. Nisam mogao vjerovati da tako dobro zvučimo. Scott LaFaro svira nevjerovatno. Predivna sola na kontrabasu. I Bill zvuči tako dobro. U to doba nitko nije tako svirao. Uvijek se sve svodilo na sviranje klavirista s ritam sekcijom. Mi smo bili prvi trio koji je svirao kao jedan. Jako sam sretan što sam bio dio tog sastava. To je bilo sjajno.

Kako ste se osjećali nastupajući s tim trijom?

Kao kralj. To je bio odličan trio. Bill Evans i ja bili smo vrlo bliski. Bio mi je poput brata. U isto smo vrijeme došli u New York i tamo počeli svirati, sredinom pedesetih. Prvi smo se put upoznali svirajući s klarinetistom Jerryjem Waldom. Upriličio je audiciju za sastav koji je pripremao za turneju. Netko mi je rekao za to i otišao sam na audiciju nadajući se da ću dobiti posao. Bil Evans je također bio tamo. Tako sam ga upoznao. Svidjelo mi se kako svira i poželio sam svirati s njim. Pozvao me u trio jer smo bili prijatelji i često smo zajedno svirali prije nego je utemeljio trio. Zajedno smo odlazili u kino, svirali u različitim skupinama. Svirao sam u kvintetu Oscara Pettiforda u kojem je klavir svirao Dick Katz. Poslije je Bill Evans svirao s Oscarom Pettifordom i drugim bubnjarom. Svirali smo na vjenčanjima, plesovima, u klubovima u koje ljudi nisu dolazili samo slušati glazbu.

Kako, kao bubnjar koji je svirao s njim, gledate na glazbu Lenniea

Tristana koja je osebjuna i značajna, ali ne i dovoljno cijenjena?

Bila je to drukčija glazba, teška za sviranje. Svirali su potpuno drukčije. Lennie je izmislio potpuno novi, drukčiji, originalan stil glazbe, način sviranja.

Zašto su se oko njega okupljali poznati glazbenici, smatrali ga učiteljem i slijedili njegove zamisli?

Zato što je njegova glazba bila posebna. Pristupao je glazbi na drukčiji način, a glazbenike je to zanimalo. Željeli su znati kako je to postigao i učiti na tim postavkama. Jedan od njih je bio Lee Konitz koji je odličan. Obožavam ga. Mnogo smo puta svirali zajedno, često s Lenniem Tristanom. To je za mene bilo odlično iskustvo.

Kako danas gledate na suradnju s još jednim

značajnim klaviristom, Keithom Jarrettom?

Oh Keith, obožavam Keitha. Tony Scott me upoznao s njim. S Keithom sam svirao desetak godina. Bilo je to predivno doba. Odlično smo se zabavljali. Krajem šezdesetih s njim sam godinu dana svirao u skupini Charlesa Lloyda. Kad je Jack DeJohnette napustio skupinu Lloyd je pozvao mene. Poduzeli smo turneju po Sjedinjenim Državama. Lloyd je

mogao svirati u svim prostorima. U to je doba bilo mnogo psihodeličnih rock klubova u kojima smo svirali. Osim u *rock* i *jazz* klubovima svirali smo i na sveučilištima. To je bilo nevjerovatno. Bio je tako popularan. Sjajan je. Prvi sam ga put slušao dok je svirao s Cannonballom Adderleyem. U to su doba iste večeri nastupala dva sastava, tako da je, istodobno dok sam svirao s Billom Evansom u Village Vanguardu, on svirao u istom klubu s Chicom Hamiltonom. S njim sam bio na azijskoj turneju koju je organizirala Američka vlada. Svirali smo posvuda. Bili smo u Japanu, Tajlandu, Maleziji, na Filipinima. Bilo je zanimljivo jer smo se upoznali s glazbom tih krajeva. No, Keith Jarrett tada nije išao s nama. Bilo je to doba vijetnamskog rata. Nije se želio odazvati na poziv u vojsku pa su mu zabranili izlazak iz Sjedinjenih Država.

U čemu je tajna dugovječnosti vašeg trija s Billom Frisellom i Joeom Lovanom?

Zajedno sviramo od 1980. Svake godine u rujnu sviramo dva tjedna u Village Vanguardu. Trio je sve bolji i bolji. Znamo što možemo očekivati i želikmo neprestano napredovati. Čak i kad izvodimo skladbe koje sviramo godinama, one zvuče kao nove.

Vaš Electric Bebop Band je također neuobičajena kombinacija s dva gitarista i dva saksofonista. Zašto ste odabrali takvu postavu?

Ne znam. Taj se sastav razvija. Zadnji put kad sam svirao s njim imao sam dva basista. Za ECM sam snimio album "Garden of Eden" na kojem sviraju tri gitarista. Ne planiram. Ne razmišljam o svemu tako duboko. To se događa kako se događa. Često se slučajnošću dogodi nešto što jako dobro funkcionira. Na početku su u postavi bila dvije električne gitare, električni bas i bubnjevi. S takovom sam postavom poduzeo europsku turneju, a tada sam poželio uključiti i saksofonista i pozvao sam Joshuu Redmana. Jednom, dok smo svirali u londonskom Ronnie Scott's Jazz Clubu, Redman je mogao svirati sam pola tjedna. Tako sam pozvao Chrisa Pottera da dođe i svira s nama u drugoj polovici tjedna, a jednu su večer njih dvojica svirali zajedno. Dopalo mi se ono što sam čuo. Svidjela mi se glazba s dva saksofona. Nakon toga neko je vrijeme svirao samo Chris Potter, a poslije sam na preporuku Kurta Rosenwinkela pozvao Chrisa Cheeka. Tada su u sastavu bila dva gitarista, ali bilo je nastupa na kojima nisu svi mogli svirati, pa sam nekoga zamijenio.

Kako to da uz vas uvijek sviraju mladi glazbenici?

To se jednostavno dogodilo. Ja sam učio od starijih glazbenika s kojima sam svirao: Theloniousa Monka, Colemana Hawkinsa, Roya Eldridgea, Oscara Pettiforda, Lenniea Tristana, Billa Evansa, Keitha Jarretta i drugih. Na meni je red da omogućim mladim glazbenicima da sviraju sa mnom. Nadam se da će od mene naučiti ono što sam i ja naučio od drugih glazbenika.